

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcoporum Causae quando à solo Romano Pontif. Sedeque Apostolica
sint cognoscendæ? Allegatio XCII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

37 Vigefimo quinto. Epifcopi ſuſpenduntur, qui in cauſis alienationis rerum eccleſiaſticarum in detrimentum Eccleſiarum vtuntur poteſtate eis commiſſa, ita habetur in conſtitut. 2. Pauli Secundi incip. *Cum in omnibus*, vbi Epifcopus deputatus commiſſarius in cauſa alienationis rerum eccleſiaſticarum, ſi per gratiam, timorem, aut ſordes in detrimentum Eccleſiæ vtatur poteſtate ſibi commiſſa, ab executione officij per annum ſuſpenditur, quod ſi damnabiliter ſe ingerat diuinis ſuſpenſione durante, irregularitatem incurrit, quam ſolus Papa poteſt auferre, referunt *Soar. de cenſur. diſput. 22. ſect. 6. num. 3. & diſp. 31. ſect. 5. numer. 12. Memor. cleric. tit. de ſuſpenſione Epifcoporum, numer. 13.* vbi dicit eſſe ſuſpenſionem per annum ab executione officij, & reſeruari Papæ, *Mari. Alter. d. diſput. 19. cap. 2. verſ. quarto*, vbi dicit, quod ad incurrandam huiusmodi ſuſpenſionem duæ debent concurrere conditiones. Prima vt decretum, ſeu ſententia, aut conſenſus ſit in detrimentum Eccleſiæ: ſecunda vt Epifcopus adid moueatur per gratiam, timorem, vel ſordes.

38 Vigefimo ſexto. Epifcopus conferens gradum Doctōris, niſi ſub certa limitatione ſit ſuſpenſus à collatione gradus, refert *Hemig. d. c. 38. §. 3. verſ. 6.*

39 Vigefimo ſeptimo. Epifcopi, & alij ab eis facultatem habentes, vt reſignationes eorum beneficiorum recipere, & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut corpore impediti, aut cenſuris eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, &c. ſi contrafecerint, vt in eo in quo delinquerunt, puniantur, à beneficiis, & officiorum collatione, &c. tandiu ſuſpenſi remanent, donec remiſſionem à Romano Pontifice meruerint obtinere: quod ſi nihilominus ſic ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere voluerint, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrant, cuius abſolutio, vel relaxatio reſeruatur Romano Pontifici, præterquam in mortis articulo, ita habetur in *Conſtitut. Pij V. in ordine 58. quæ incip. Quanta Eccleſiæ*, edita *Kal. Aprilis 1568. Pontific. ſui anno tertio*, ponitur à *Mari. Alter. d. diſp. 16. cap. 2. verſ. quinto*, & à *Sayr. lib. 4. capit. 12. n. 55. Memor. cleric. tit. de ſuſpenſ. Epifcoporum numer. 14.* vbi addit, ſi collator ſit immediate ſubiectus Papæ ſuſpenſionem ei reſeruari.

40 Vigefimo octauo. Epifcopus, qui iudicem cauſarum, gratiarum, & indulgentiarum ſoluto certo pretio proponit, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum, ita habetur in *Conſtitut. Pij V. incip. Quam plenum*, referunt *Bonacin. d. puncto 5. numer. 31. Sayr. d. cap. 12. numer. 51. Memor. cleric. d. tit. de ſuſpenſ. Epifcoporum, n. 23.* vbi dicit ſoli Papæ reſeruari.

41 Vigefimo nono. Patriarchæ omnes, Primates, Archiepiſcopi, & Epifcopi per vniuerſum Orbem conſtituti, etiam ſi Cardinalatus honore prætulgeant, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, perceptione fructuum, & adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium, ſi ſtatutis quibuſque temporibus perſonaliter ac per ſe ipſos Beatiſſima Apoſtolorū Petri & Pauli limina non viſitent, vel ſi impediti legitime per certum nuntium ad id ſpeciale mandatum habentem de gremio ſuorum Capitulorum, aut alium in dignitate eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu aliàs perſonatum ha-

bentem, aut ſi huiusmodi hominem eccleſiaſtica dignitate, & perſonatu præditum non habeant, per diœceſanum Sacerdotem, & ſi Clero careant omnino, per aliquem alium Presbyterum ſecularem, aut Regularem ſpectatæ probitatis, & religionis, bene de omnibus inſtructum, hoc ipſum adimpleant: ita habetur in *Conſtitutione Sixti Quinti de viſitandis liminibus Apoſtolorum*, edita *15. Kal. Ianuarij 1585.* vbi tempus, quo hoc viſitationis debitum officium fieri debet, aſſignatur maius, & minus pro diuerſitate longioris, & breuioris diſtantiæ ab Vrbe, & recentioris diſtantiæ omnes Prouinciæ, in quibus Catholica Fides viget in qualibet mundi parte, ſcilicet Europa, Africa, & Aſia, & quoto anno Epifcopus ex qualibet diſtarum Prouinciarum ad limina Apoſtolorum viſitanda accedere debeat. Quare vicinioreſ tertio quoquo anno. Alij vero pro maiori, vel minori diſtantiæ quæſito, quinto, vel decimo anno iter ſuſcipere, & Deo concedente, perficere debent. Et ſucceſſiue eiſdem temporibus tranſactis repetere teneantur, referunt *Sayr. de cenſur. lib. 4. c. 12. n. 33. Bonacina diſto puncto 5. numer. 32. Mari. Alter. diſp. 16. ca. 3. verſ. nona, Memor. cleric. tit. de ſuſpenſ. Epifcoporum, numer. vigefim. quart. Anaſt. German. de indulg. Cardin. in fine.*

SYMMARIUM.

- 1 Cauſæ Epifcoporum à Romano Pontifice, ſedeque Apoſtolica cognoscuntur.
- 2 Depoſiti, aut priuari à prouinciali Concilio non poteſt Epifcopus.
- 3 Patriarcha, aut Legatus de latere abſque ſpeciali mandato Papæ Epifcopum deponere non poteſt.
- 4 Cauſæ Epifcoporum criminales non poſſunt ſubdelegari à delegato Papæ.
- 5 Epifcopi, eorumque cauſæ Summo Pontifici immediate ſubiiciuntur.
- 6 Citari non poſſunt Epifcopi ad Romanam Curiam pro delicto etiam atrociffimo, niſi accedat ſpecialis commiſſio Papæ.
- 7 Cauſas Epifcoporum criminales ſi Papa extra Curiam deleget, requiritur ſpecialis commiſſio ipſius manu ſignata, & vt adſint ad ſententiam duodecim Epifcopi cum Metropolitanis, reſeruata eidem ſanctiſſimo ſententia diſſiniua.
- 8 Depenere Epifcopos ſemper ad Romanum Pontificem ſpectat.
- 9 Cauſa depoſitionis ab Epifcopatu an requirit eandem ſolemmitatem, quam requirit depoſitio ab Ordine, & dignitate, offenditur.
- 10 Epifcoporum numerus præſcriptus à Concilio, an requiritur quando cognoscitur contra Epifcopum à iudice per Papam delegato, offenditur.
- 11 Teſtes ſeptuaginta requiruntur ad deponendum Epifcopum.
- 12 Clericus ordinatus à Papa ab inferiori non deponitur.
- 13 Abſolutio Epifcopi an ſit danda à duodecim Epifcopis, & Metropolitanis, ac diſſinienda per Papam, ſicut condemnatio.
- 14 Inquiſitores contra hæreticam prauitatem non poſſunt cognoscere de cauſa hæreſis Epifcoporum.
- 15 Cauſa ciuiles, vel criminales minores Epifcoporum in Concilio tantum Prouinciali cognosci, & terminari poſſunt, etiam non exiſtentibus duodecim Epifcopis.

EPISCOPORVM CAUSAE

quando à solo Romano Pontif.

Sedeque Apostolica sine
cognoscenda?

ALLEGATIO CXII.

Epis coporum causas à Rom. Pontifice, Sedeque Apostolica, & non ab alio, finire, vel ab Apolt. Sedis constitutis iudicibus dignosci oportere traditur in cap. inquisitores, de heret. in 6. c. nullam 2. questione 5. faciunt c. omnis, c. ad Romanam, c. si quis putauerit, cap. ideo, c. si quis Episcopus, 2. questione 6. cap. dudum, 3. questione. 6. capite & seq. 6. questione. 4. c. maiores, de baptismo, cap. ultra prouincia, 3. q. 6. cap. synodum, distinct. 17. cap. ipsi canones 9. q. 3. cap. cuncta per mundum, eadem causa, & quest. c. multis, 17. dist. in quibus iuribus habetur difficiliore & maiores causas ad Sedem Apolt. referre oportere, & in c. preceptis, 12. distinct. ait Gregor. Papa IV. nulli dubium esse, non solum Pontificalem accusationem, sed etiam omnem sanctae religionis relationem ad Sedem Apostolicam quasi ad caput Ecclesiarum debere referri, & inde normam accipere, unde sumpsit exordium; & huiusmodi causas Episcoporum tanquam maiores ad Rom. Pontif. spectare resoluunt Abb. in d. c. maiores, nu. 1. & 3. de baptismo, & in c. ut debitus, numer. 9. & 37. de appell. & in c. 2. de accus. ubi cum Felin. numero 2. notab. vlt. aduertit Primates posse cognoscere de crimine Episcopi, & licet non posse deponere credatur, tamen deponendum Episcopum pronuntiare, & ad Papam sententiam depositionis referre, August. Bero. in c. 1. de indic. numero 69. cum seqq. demonstrat Episcopi priuationem ad solum Papam spectare, & ab alio deponi non posse, Turrescrem. in c. vbi que 15. q. 7. m. 5. 6. & 7. resoluunt Episcopi causam criminalem, in qua aut deponendi, aut priuandi ab Ordine agitur, solum Papam cognoscere, idque decere Summum Pont. facere adhibito amplissimorum Card. consilio, sicut in ceteris arduis.

2 Itaut à prouinciali Concilio non possit Episcopus deponi, aut priuari, imo nec deponendum pronuntiare Doct. in cap. 1. de translat. Episcop. vbi Ant. Butr. n. 2. in 4. notab. Abb. n. 3. Aug. Bero. in d. c. 1. n. 4.

3 Nec à Patriarcha, vel Legato de latere absque speciali Papae mandato Gemin. in c. Primates 2. quest. 1. & in cap. renouantur 22. dist. vbi ita declarat c. quia suspecti 3. q. 5. & addit cum Felino in cap. non potest, colum. 3. numer. 4. de re indic. criminales Episcoporum causas non posse delegari, vel vt ipse loquitur, non esse delegabiles, auctoritate glos. magnae in d. c. inquisitores, de heret. in 6.

4 Quod tamen sic est accipiendum, vt Papae delegatus, vel Vicarius, iudex in hisce casibus constitutus non possit alteri delegare, non autem quin possit Papa delegare, vt loquuntur Doct. relati de Felino dict. numero 4. in dicto cap. non potest.

5 Speciali igitur reseruatione Episcopi eorumque cause Summo Pontifici immediate subiun-

tur, vt probant tex. in cap. quamuis 3. quest. 6. cap. 16. frater 16. q. 1. notant Borgas. de irregular. & diffens. p. 6. tit. qui possit excommunicare, in fine, adeo vt nec quidem citari possunt, vt personaliter compareant, nisi ob causam ex qua deponendi, siue priuandi venirent, etiam ex officio, aut per inquisitionem, seu denuntiationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur Concl. Trid. sess. 13. de reform. cap. 6. in fin. Salzed. ad Bernard. in pract. ca. 124. lit. A. in nouiss. edit. Sbroz. de Vicario Episcopi libro 2. q. 59. numero 1. & 2. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 169. numero 15. Et ex quouis delicto etiam atrocissimo ad Romanam Curiam citari non possunt, nisi imprimis accedat specialis commissio Papae, vt fanciuit bonae memoriae Pius IV. in constit. incip. De salute gregis, anno eius primo, prout refert Cochier. de iurisdict. Ordin. in exemptis par. 1. q. 41. praecipue si resideant Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 41. numero 5. Nam omnes criminales causae grauiore Episcoporum Summo Pontifici reseruantur, qui si extra Curiam deleget, requiritur specialis commissio manu ipsius signata, & vt adiut ad sententiam duodecim Episcopi cum Metropolitano reseruata eidem Sanctissimo sententia diffinitiva Concl. Trident. sessione 24. de reform. c. 5. Flamin. de resignat. libro 10. quest. 10. num. 40. Henric. in summ. lib. 13. cap. 55. §. 2. De iure vero antiquo si contingeret criminaliter agi contra Episcopum, & crimen postulare depositionem ab Ordine, & dignitate Episcopali, examinanda erat causa ab omnibus Episcopis totius prouinciae, vna cum Metropolitano, vel vt minimum à duodecim Episcopis vltra Metropolitanum, vt notant glos. in summ. verbo quod autem 3. q. 8. per tex. in c. si quis Episcopus criminaliter 6. quest. 4.

8 Iure postea recentiori dicti Episcopi cognoscere poterant vsque ad sententiam tantummodo, sententia autem, & definitio reseruabatur Papae, vt in cap. accusatus, & in cap. quamuis, & in c. multum stupeo, 3. quest. 6. Alphons. Alvarez Guerro in speculo iuris Pontificij cap. 29. quia semper ad solum Papam pertinet Episcopos deponere, vt asserit Innocent. III. in cap. quoad translationem 4. & ibi glos. verbo reseruata, de officio legati, & glos. verbo pertinere, in cap. sicut, de excessib. praelat. capit. inter corporalia, de translat. Episcopi, vbi postquam idem Innocent. praedixit matrimonium spirituale Episcoporum translatione, depositione, aut cessione dissolui, subiunxit haec verba. Et ideo tria haec, quae praemisimus, non tam constitutione Canonica, quam institutione diuina soli sunt Romano Pontif. reseruata Abb. in cap. graue nimis, de praebendis numero 4. & in cap. non potest, de re indic. numero 5. Anila de censuris, par. 4. dist. 2. vni. dub. 2. conclus. 1. Gonzal. d. glos. 41. numero 21. Azori. institut. moral. par. 2. libro 5. cap. 35. versicul. secundum, & praeter sententiam Romani Pontif. non possunt damnari, cap. dudum, cap. irritam 3. quest. 6. hinc notat Felin. in d. c. non potest, n. 7. de sent. & re indic. omnia iura, in quibus legitur aliquando Episcopos fuisse damnatos ab inferiorib. à Papa, loqui, aut de iure antiquo, aut ex commissione ipsius Papae.

9 Quares non abs re an supradicta procedant quando non agitur contra Episcopum ad depositionem ab Ordine, & dignitate Pontificali, quia crimen non est adeo graue, vt dignum sit huiusmodi poena, sed tantum ad depositionem ab Episcopatu in qua quaestio. Abb. in dicto cap. non

potest numero 7. tenet quod in cognitione huiusmodi causa, quando Episcopus est consecratus, idem numerus Episcoporum exigitur, & tandem decisio causae referatur Papae, & n. 9. resoluit quod si Episcopus, cuius causa cognoscenda esset, adhuc consecratus non fuisset, sufficeret numerus sex Episcoporum.

10. Vtrum vero praescriptus numerus Episcoporum requiratur cum causa digna depositione ab Ordine, vel ab Episcopatu contra Episcopum cognoscitur à iudice specialiter per Papam delegato, quaestio est non contemnenda, in qua *glos. verbo quod autem, in fine, in summ. 3. quest. 8.* tenet eundem numerum Episcoporum requiri, quando Episcopus iudicatur à delegato Papae ex speciali commissione. Oppositum tamen putat ibi *Archid. & in cap. illud 23. distinet. & Innocent. in cap. graue, numero 6. de prebend.* credit hunc numerum Episcoporum non requiri ex necessitate in delegatione, sed ex congruentia ob excellentiam dignitatis Episcopalis, & hanc opinionem videtur sequi *Abb. in dicto cap. non potest, numero nono.*

11. Et aduerte ad deponendum Episcopum necessarium esse numerum septuaginta duorum testium *cap. presul, cum sequent. 2. quest. 4.* etiam in eius purgatione *cap. omnibus 2. quest. 5. & refert Felin. in d. cap. non potest. num. 10.* duos casus, in quibus clericus non Episcopus non deponitur ab Episcopis, sed à solo Papa. Primus est de eo, qui renuntiavit Episcopatu, & id permittitur ob memoriam pristinae dignitatis, *glos. fin. in c. si quis Episcopi, 92. distinet.*

12. Secundus casus de clerico ordinario à Papa, qui ab inferiore non deponitur, *glos. & Doctor. in cap. 1. quest. 1.* Sicut in depositione Episcopi causa cognoscenda est à duodecim Episcopis, & Metropolitano, ac diffinienda à Papa, ut dictum est, ita quoque si Episcopus de tali crimine iniuste accusetur, absolui neque à dictis duodecim Episcopis, sed absolutionis sententia à solo Papa est pronuntianda, ita *glos. verbo non tamen definire, in cap. accusatus 3. q. 6. Abb. in cap. non potest, numer. 5. de re iud. reprobata opinione glos. verbo causatio, in cap. praecipue, dist. 12.* quia *Felin. in d. c. non potest, n. 10.* tradit hoc esse speciale in Episcopo, ut licet non potest condemnari, nec deponi ab alio, quam à Papa, ita quoque in crimine de quo accusatus fuerit, absolui non valet ab altero.

13. Haereticæ prauitatis Inquisitores ubique constituti iudices, viri alioquin eruditione, prudentia, probitate, & auctoritate praestantes, minime potius vituperandi, si haereticam causam (eam si forte sibi vendicarent suo veluti iure) in Episcopo cognoscant, cum non ignorent in Pontificali gradu dignitatis locatos, scilicet Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, etiam crimine haereticis notatos non posse, nec debere alibi, nec ab alio, quam apud Summum Pontificem, aut eum, cui ipsum Christi Vicarium nominatim demandasse cõstet, damnari; sed omnino ad Papam eorum causas, licet de haereticis crimine deferendas, ut in dicto cap. inquisitores, de haeret. in 6. ubi *Ioann. Monach. & Prob. in addit. ad eum, Lali. Iordan. de maioribus Episcopi causis ad Papam deferendis cap. 12. à numero 11. & num. 14.* tenet ab ipsis Inquisitores non posse ad Romanam Sedem accusatum, capitique reum Episcopum transmitti, quod & nouiori iure *Conc. Trid. d. capit.*

5. sancitum est, resoluunt *Pena in directior. Inquisitorum par. 3. commento 77. pagina mihi 557. Nauar. conf. 1. numero quinto, de foro competen. Henric. in summ. libro 13. capite 55. §. 2. litt. P. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. quaestione 81. articulo 1. versicul. aduertendum tamen.*

15. Haec de maioribus Episcoporum causis criminalibus; ciuiles vero, vel criminales minores in Concilio tantum Prouinciali cognosci & terminari possunt, vel à deputandis per Conc. Prouincialesita de criminalibus Episcoporum causis minoribus loquens decidit *Concil. Trident. d. c. 5. versic. minores, Henriquez dist. 52. & declaratum fuisse in sacra Congreg. refert Armendar. in addit. ad recapitulationem legum Nau. l. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 80.* ubi quoque dicit etiam non existentibus duodecim Episcopis posse dictas causas criminales minores in conciliis Prouincialibus tractari, quia praedicta Concilia ex minore numero Episcoporum, ut plurimum, constant.

S V M M A R I V M.

1. Episcopatus renunciatio dupliciter potest fieri, vel renuntiando loco, vel loco simul, & dignitati.

2. Episcopatus renunciatio ex quibus causis fieri debeat, remissione.

3. Consensus in reſponſibus Episcopatum praestatur Cardinali, qui conficit processum, & est relationem in Consistorio facturus.

4. Episcopatu potest renunciari per procuratorem.

EPISCOPVS AN ET
quibus ex causis Episcopatum
resignare possit?

ALLEGATIO CXIII.

1. Dupliciter potest fieri Episcopatus renunciatio, vel renuntiando loco; vel loco simul, & dignitati: loci renunciatio fit quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiae *cap. ad supplicationem, de renunt. & sic renuntians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quae sunt Ordinis Episcopalis cap. 1. de ordinatu ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopo. ubi omnes, Fufe. de visitat. lib. 10. cap. 18. num. 10. ac auctoritate Sedis Apost. poterit ad Ecclesiam eandem redire, vel aliam, siue per viam electionis, siue per viam postulationis, siue per viam collationis habere *Flamin. de resign. libro 1. quaestio. 17. numero 13.* poterit etiam cum licentia Episcopi subditum illius ordinare, *d. c. 1. ibi, nam in primo casu, Ordines, sicut antea, rogatus ab Episcopo aliquo poterit de ratione conferre.* Loci, & dignitatis simul renunciatio fit, quoties renuntians ex ipsa renunciatioe amittit dignitatem, & denominationem illius dignitatis, quae renunciatio regulariter fit ob crimen *Abb. in d. c. 1. n. 8. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 6. n. 6.* Et ideo non potest Ordines conferre etiam de licentia alicuius Episcopi, nec ad eandem Ecclesiam redire, vel aliam habere *Maiol. d. c. 6. numero 8. Fufe. d. c. 28. numero 10. Flamin. d. q. 17. num. 14. & 19.**